

VIVA RES PVBLICA!

DECRETVM SENATI

Dvanáctého dne Římské republiky se senát usnesl takto:

Velké gladiátorské hry v Colosseu se **povoluje konat** za následujících podmínek a v následujících časech:

I. Příprava na kvalifikaci (15:30 až 16:15)

- Každý rod si vybere reprezentativní místo (v bezprostředním okolí Duncanu) a **založí** tam **gladiátorskou školu**.
- Každá škola si **zvolí řečníka**, který se bude připravovat na svou komentátorskou funkci při představení tím, že si natrénuje ukázkové jednoninutové **řečnické cvičení** na téma **historie gladiátorských zápasů**.
- Každá škola si **vycvičí své bojovníky** a rozdělí si je do následujících skupin: **vítězové** (nejschopnější), **standard** (průměrní) a **kanon-futr** (nejslabší, určení k odpisu). Gladiátoři budou nosit **na čele označení barevnou tečkou** podle příslušnosti do výše specifikovaných skupin.

II. Kvalifikace (16:15 až 16:30)

- Každá škola předvede komisařům, že **podmínky v ní jsou pro gladiátory důstojné** (žádné štěnice atd.).
- Dále předvede pod vedením řečníka **disciplínu a bojovou morálku** jednotlivých **řádně označených** skupin svých gladiátorů.
- Nakonec řečník předvede své **řečnické cvičení**.

Na základě výsledků kvalifikace rozhodnou komisaři o zařazení školy do her a **přidělí jí soupeře** (jinou přijatou školu) se kterým bude mít za úkol nacvičit představení. Dále komise přidělí dvojici **téma představení** — vybrané slavné římské vítězství — a každé škole rovněž určí, za kterou stranu bude ve hrách bojovat.

III. Příprava představení (16:30 až 18:00)

- Každá dvojice škol si připraví komentované představení v rozsahu trvání **10 minut**, sestávající z následujících částí:
- **Pompézní zahájení** a slavnostní vstup gladiátorů do arény Colossea.
 - **Historickou rekonstrukci** přidělené slavné bitvy. (Komentátoři budou při představení spolupracovat a střídat se!)
 - Zlatý hřeb představení: **souboj amazonek**.

IV. Gladiátorské hry (18:00 až 18:45)

Dvojice škol předvedou svá představení divákům, sestávajícím ze senátní komise i ostatních zrovna nevystupujících škol, kteří jejich výkon společně ohodnotí.

Přílohy na následujících stranách.

Podepsán senátor:

MARCVS JVNIVS BRVTVS

Původně bylo gladiátorství vážné počinání, říkalo se mu boj u már, neboť se skutečně odehrávalo před ověčeným úmrtním ložem. Bojovali vždy váleční zajatci. Účelem zápasu bylo usmířit krví zajatců ducha zemřelého a získat tak přízeň boha smrti. Takto, kdy bojovalo jen velmi málo dvojic, a boj se odehrával sice na veřejných prostranstvích, ale v kruhu několika příbuzných zemřelého, známe zápasy od Etrusků. Gladiátoři bojovali meči (gladius), podle kterých také dostali svůj název — gladiátoři.

Římané tuto tradici převzali — zpočátku ji dokonce téměř okopírovali. Nejstarší historicky doložený souboj se odehrával na dobytčím trhu roku 264 před n.l. Důvodem "oslavy" byla smrt předního senátora Decima Iulia Bruta Pera a utkalo se jen šest gladiátorů. Ve 3. a 2. stol. před n.l. se gladiátorské hry postupně měnily spíše v demonstrace moci rodové i finanční šlechty, ačkoli se stále odehrávaly jen v době smrti významné osoby. V roce 216 před n.l. — mimochodem v době nejhoršího ohrožení říše za druhé punské války — nastoupilo po smrti konzula Aemilia Lepida proti sobě 44 gladiátorů, o šestnáct let později se po smrti Marca Valeria Laevina setkalo se zbraní v ruce 50 gladiátorů a roku 183 před n.l. po smrti kněze Publia Crassa stanulo na bojišti ne méně než 200 gladiátorů. Hry se pochopitelně protahovaly pro velké množství bojujících na několik dní a účastnilo se jich stále více diváků.

Dalším pokračováním vývoje gladiátorských her se stalo jejich přímé politické zneužívání. To počalo rokem 105 před n.l., kdy se jejich pomocí konsulové Gaius Marius a Publius Rufus snažili utišit paniku po porážce dvou početných římských armád na severních hranicích. K tomu došlo v bojích proti germánským Teutonům a zvláště pak Kimbrům, kteří Římany drtivě porazili u dnešního Orange ve Francii a v bitvě ztratili Římané údajně na 80 000 mužů. V Římě se poté rozšířila fáma, že barbaři překročili Alpy a táhnou na město, což vyvolalo velikou paniku. Aby ji utěšili, uspořádali velké gladiátorské hry. Jak se ukázalo tak zbytečně, neboť barbaři do Itálie nevtrhli. Ráz her však byl pozměněn a to navždy. Politici nyní získávali podporu mimo jiné pořádáním her.

Stejný trend se udržel po celou dobu pádu republiky a po většinu doby trvání císařství. Hry si totiž získali takovou oblibu, že další rozšiřování her bylo logické. Snad jen císaři Tiberius a Marcus Aurelius se postavili proti hrám, první z nich dokonce zakázal soukromým osobám konat gladiátorské hry s více než 60 dvojicemi. Jinak ovšem císaři hry podporovali a rostl počet dní, ve kterých se souboje konaly. Za Augusta to bylo 66 dní za rok, za Marca Aurelia (trochu paradoxně) už tento počet činil 135 dní a ve 4. století se bojovalo přes 175 dní v roce — tedy vlastně každý druhý den. Máme i zprávy o zvláště velikých oslavách — za císaře Vitellia se jeho narozeniny slavily ve všech 265 obvodech Říma, za Tita zabraly oslavy otevření Kolosea 100 dní a oslava Traianova vítězství nad Dáky trvalo 123 dní a utkalo se zde na 10 000 gladiátorů.

Konec gladiátorství s sebou přinesl až rozmach křesťanství. Záminkou ke zrušení her byl incident, kdy řecký mnich Telemachos roku 404 vnikl do arény ve snaze zabránit boji a byl davem zabit. Císař Honorius, kterého čin velmi pobouřil, pak nařídil zastavit gladiátorské hry na věčné časy.

Zvláštním druhem soubojů zavedeným za prvních císařů byly naumachie, kde se gladiátoři utkávali na válečných lodích. Příkladem takových her může být Tiberiova oslava Gaia Julia Caesara, kdy se utkalo na 6000 mužů nebo Claudiovy hry s 19 000 bojujícími.

Kdo to však byli gladiátoři? Původně váleční zajatci, otroci nebo těžcí zločinci jako žháři, vrazi, svatokrádežníci, dezertéři nebo velezrádci. V pozdějších dobách, kdy bylo zapotřebí více gladiátorů se posílali do arén i lehčí zločinci. Zvláštní skupinou gladiátorů byli auctorati — státní občané, kteří se dobrovolně zavázali k boji v aréně. Lákalo je k tomu státní odbytí, které dostávali poté, co přestáli výcvik v gladiátorské škole. Tito lidé sice mohli bydlet mimo školu, ale byli nuceni pravidelně docházet na cvičení, mohli být mučeni i zabití mečem. Smlouva se sice dala kdykoli zrušit, ale občan pak musel vyplatit zpět dojednanou výkupní částku. Gladiátory nebyli jen muži, ale i ženy, nazývané amazonky. Jejich vystoupení fungovalo jako zvláštní atrakce, kterou však zrušil již Septimius Severus v roce 200 n.l., neboť se tento jev velmi rozšířil. Dalšími typy gladiátorů byli ti, kteří bojovali se zvířaty (bestiarii) a gladiátoři, kteří hry zahajovali — o nich později.

Mezi klasické gladiátory patřili:

Samnita — nosil bohatě zdobené brnění skládající se z otevřené helmy s klapkami na tvářích, chocholem a peřím; trup chránily náprsní destičky; dalšími součástmi zbroje byly kovové rukavice, jedna nebo dvě holenice a velký oválný nebo čtvercový štít. Zbraní byl samnitovi meč, zřídka pak kopí. Tento typ gladiátora byl za císařství zrušen a nahrazen hoplomachem.

Thrák — nosil jednoduchou otevřenou helmu s lícními klapkami, malý kulatý štít, dvě holenice, krátký zahnutý meč nebo méně často oštěp

Hoplomachos — měl skvělou helmu s hledím, holenice, velký čtyřhranný štít a meč

Murmillus — pravděpodobně byl vyzbrojen přílbou zdobenou rybou, velkým oválným štítem a dlouhým mečem. Je ve velké míře shodný s gladiátorem, zvaným Gal

Retiarius — nosil jen pancíř na paži s pevným štítem na rameni. Bojoval vrhací sítí, trojzubcem a dýkou

Secutor — Hoplomachos specializovaný na boj s Retiariem — disponoval hladkou helmou, aby neposkytoval snadný terč na zachycení sítě

Andabates — bojoval s helmou bez otvoru pro oči

Dimachaerus — vyzbrojený dvěma dýkami, měl holenice a vypolštářovanou kazajku; nenosil helmu

Eques — jezdec; bojoval kopím nebo mečem; chránil ho malý kulatý štít, náprsní pancíř a bandáže na ruce se zbraní

Essedarius — gladiátor bojující na voze, který řídil vozataj; míval zbraně na dálku — luk a vrhací kopí, zblízka používal meč

Laquarius — gladiátor podobný Retiariovi, strhával však nepřítele lasem a zbraní mu bylo kopí a dýka

Sagittarius — lučištník

Veles — gladiátor, jehož hlavní zbraní byl oštěp

Soukromým provozovatelem gladiátorské školy byl lanista. Obchod s gladiátory patřil mezi výnosnější zaměstnání, ale neměl žádnou společenskou prestiž — nemohl třeba vykonávat veřejný úřad.

Přestože se o gladiátory dobře pečovalo a měli dostatek jídla (především ječmenných jídel, která měla mít vliv na růst svalů — proto se gladiátorům říkalo posměšně žrouti ječmene), docházelo kvůli tvrdému režimu i trestům k zoufalým činům, kdy se gladiátoři nechávali probodnout nebo se sami zabíjeli. Výcvik začínal útočením proti kůlu nebo slaměné panně, pokračovalo se s dřevěným mečem a končilo se na pravých nebo dokonce přetížených zbraních.

Byli-li gladiátoři dobře vycvičeni, mohli se podrobit boji v aréně. Tyto boje byly zahajovány pompou — slavnostním vstupem gladiátorů do arény. Doprovod bojovníkům tvořili pozouněři, otroci nesoucí zbraně, jezdci a kapela. V úvodu her docházelo k nekrvavým (a neoblíbeným) soubojům takzvaných paegnariů (s bičí a háky) a luzoriů (s dřevěnými nebo tupými zbraněmi). Poté nastoupili samotní gladiátoři. Jejich souboj mohl (nepočítáme-li smrt v boji) končit buď tím, že poražený gladiátor zvedl prst na znamení kapitulace, nebo tím, že soudce zadržoval ruku vítěze tak dlouho, než dal dav najevo své mínění. Přežil-li toto rozhodování, byl odveden zvláštní branou, měl-li zemřít, poklekl před vítězem, sklonil hlavu a ten ho poté zabil jedinou ranou. Poté k poraženému přistoupil sluha převlečený za Charona, aby zasadil případnou poslední ránu z milosti a tělo pak bylo odneseno zvláštní branou. Vítěz byl odměněn palmovou větví nebo (ve východních provinciích) věncem z dubového listí. Po určitém počtu vyhraných soubojů dostal gladiátor dřevěný meč, což znamenalo propuštění na svobodu. Propuštěnci tohoto druhu se nazývali rudiariové. Někteří však odmítli odejít z řad gladiátorů a bojovali dál. Známe příklad jistého syrského gladiátora Flamma, který získal čtyři dřevěné meče a padl ve třiceti letech po osmatřiceti zápasech.